

UITSPRAAK REGIONALE KLACHTENCOMMISSIE MIDDEN - NEDERLAND
31 juli 2023 (mondelinge uitspraak 25 juli 2023)

Zitting: 25 juli 2023 te Amersfoort
De commissie bevindt zich in de Brink op het terrein van .....
De mondelinge behandeling vindt via beeld- en geluidsverbinding plaats.

Klachtnummer: KC 2023 – 046

---

1. De klacht

De klachtmelding vermeldt de volgende klacht:
Klager is het niet eens met de gedwongen medicatie. Klager vindt dat hij niet manisch is.

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klacht ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvgz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 18 juli 2023 heeft de commissie de klacht van klager ontvangen. Klager heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier.
- Op 19 juli 2023 zijn aangeklaagde en de overige betrokkenen, zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klacht van klager in kennis gesteld.
- Klager heeft een schorsingsverzoek ingediend, zie punt 2.3.
- Op 19 juli 2023 zijn de schriftelijke uitnodigingen verzonden voor de hoorzitting op 25 juli 2023.
- De commissie heeft aangeklaagde verzocht een schriftelijke reactie op de klacht in te dienen. De commissie heeft op 19 juli 2023 een schriftelijke reactie ontvangen.

- De hoorzitting heeft op 25 juli 2023 plaatsgevonden. Dezelfde dag is de beslissing, zie punt 7, aan klager, aangeklaagde en de pvp medegedeeld (telefonisch).

Alle betrokkenen zijn van de ingebrachte stukken in kennis gesteld.

2.3. Schorsingsverzoek

Klager heeft bij zijn klachtmelding tevens een schorsingsverzoek ingediend ten aanzien van de uitvoering van de beslissing tot het toedienen van medicatie in het kader van het verlenen van verplichte zorg zoals bedoeld onder punt 1, zie hierboven.

De psychiater heeft de ambtelijk secretaris telefonisch meegedeeld dat er geen medisch zwaarwegende redenen zijn om de verplichte zorg in de vorm van het toedienen van de medicatie niet op te schorten tot het moment van zitting.

De beslissing is aan alle betrokkenen meegedeeld.

3. De feiten – voor zover van belang

Klager is geboren op ..... De voorgeschiedenis vermeldt meerdere psychotische episodes, vermoedelijk bij middelengebruik. Er is sprake van schizofrenie. Klager heeft last van een psychose met manische kenmerken, waardoor hij ontremd, geagiteerd en onvoorspelbaar gedrag laat zien, waarmee hij zichzelf en anderen in gevaar brengt (o.a. een kind aanraken, seksueel getinte opmerkingen maken naar verpleging, grijpen naar dienstwapen van politie). Klager is op 2 juli 2023 met een crisismaatregel opgenomen.

Op 5 juli 2023 heeft de rechtbank Midden-Nederland, locatie Lelystad, een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel verleend tot en met 26 juli 2023, waarbij onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding het toedienen van medicatie is toegewezen.

De zorgverantwoordelijke heeft klager op 5 juli 2023 onderzocht en op 5 juli 2023 is de voorgenomen beslissing met hem besproken.

Op 5 juli 2023 wordt aan klager de informatie over het verlenen van verplichte zorg door de geneesheer-directeur overhandigd.

Op 5 juli 2023 wordt de beslissingsbrief aan klager overhandigd tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel.

De zorgverantwoordelijke stelt in de brief van 5 juli 2023 dat onder meer de volgende verplichte zorg zal worden gegeven: Het toedienen van (intramusculaire) medicatie ter behandeling van een psychische stoornis, dan wel vanwege die stoornis, ter behandeling van een somatische aandoening.

Medicamenteuze behandeling is noodzakelijk en doelmatig om de stoornis, en hiermee het hieruit voortkomend nadeel en gevaar, te behandelen.

Indien klager zijn orale medicatie weigert, dient een andere toegangsweg gebruikt te worden. Intramusculaire toediening van medicatie is doelmatig en kan op een veilige manier geschieden. Het nadelige en gevaarlijke gedrag van klager wordt veroorzaakt door een psychotische stoornis; zijn twee eerdere episodes reageerden steeds goed op medicatie. Van behandeling met hetzelfde medicijn wordt nu eenzelfde effect verwacht. Omdat klager dit vrijwillig niet accepteert, dient klager te worden verplicht tot inname van medicatie.

Er is een zorgmachtiging aangevraagd.

4. Toelichting van klager

Klager heeft ter zitting een toelichting op zijn klacht gegeven; deze wordt hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hoe het met klager gaat, antwoordt hij dat het op zich goed met hem gaat. Hij ziet niet in waarom hij nog meer gesedeerd moet worden. Klager wil gitaar blijven spelen, maar wordt hierin gehinderd door de medicatie. Klager vertelt dat hij veel praat, misschien te snel, maar dat dit komt omdat hij een Zuid-Amerikaanse man is. Klager zegt dat hij niet manisch is en dat hij deze diagnose beoordeelt als een discriminatoire actie. Klager vertelt dat hij geboren is in een gevangenis in .... Hij heeft een communistische achtergrond.

Gevraagd hiernaar antwoordt klager dat hij tot 2 juli 2023, de dag van de opname, geen medicatie gebruikte. Hij vertelt dat hij in 2006 vrijwillig in therapie is geweest en ambulant Risperdal heeft gehad. Vanaf 2010 is hij zelf zonder Risperdal doorgedaan, omdat de medicatie hersenschade kan veroorzaken. Klager vertelt dat hij drie jaar geleden ook opgenomen is geweest en na ontslag geen medicatie meer nam. Hij zegt dat hij in 2021 langs de snelweg A 27 liep en door de politie naar ... is vervoerd. Uiteindelijk is hij met de taxi naar huis gegaan. Klager vindt dat de politie altijd te buitensporig geweld richting hem heeft gepleegd, waarop de voorzitter aangeeft dat klachten over het gedrag en het handelen van de politie niet op de weg van de artsen liggen en dat klager voor deze klachten zijn advocaat kan benaderen. Klager geeft aan dat ook op 2 juli 2023, voorafgaand aan zijn opname, de politie extreem veel geweld op hem heeft toegepast en dat niemand hem wil helpen om hierover bij de politie een klacht in te dienen; ook zijn advocaat niet.

Gevraagd waarom klager geen medicatie wil antwoordt hij dat hij van Risperdal neurologische schade krijgt. Hij vraagt of Risperdal een off label is waarmee hij tijdelijk wordt behandeld, bijvoorbeeld voor een half jaar, waarop dhr. B. aangeeft dat Risperdal vanuit de kliniek door de ambulante behandelaar voor jaren zal worden voorgeschreven. Het stoppen met de medicatie gaat bij klager kennelijk tijdelijk goed.

Gevraagd of klager alles heeft kunnen zeggen wat hij heeft willen zeggen en of er goed naar hem is geluisterd, antwoordt hij dat hij het een prettig gesprek vond en dat het hem een goed gevoel geeft in deze moeilijke politieke situatie.

Gevraagd of de pvp nog iets wil toevoegen antwoordt hij dat er meerder zogenaamde 8:9 brieven zijn (4, 5 en 6 juli) die onvoldoende zijn toegelicht. De pvp vraagt wat het ernstig nadeel is en mist de motivering in de brieven. De pvp zegt dat er nu geen sprake is van een psychotische stoornis bij klager.

5. Weerwoord van aangeklaagde op de klacht

Ter zitting heeft dhr. B. verweer gevoerd; dit wordt hier onder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven. Dhr. B. zegt dat hij, in verband met afwezigheid van dhr. Krol, voor hem waarneemt.

Gevraagd hiernaar antwoordt dhr. B. dat hij klager gisteren heeft gesproken. Dhr. B. stelt dat er bij klager sprake is van een stoornis, een recidief manische episode, met psychotische kenmerken. Klager meent dat er een complot tegen hem is vanwege zijn communistische achtergrond.

Gevraagd hiernaar antwoordt dhr. B. dat de overtuigingen en het gedrag van klager in eerdere episodes ook hebben geleid tot ernstig nadeel en extern gevaar. Zo is klager van een hoogte gesprongen, waarbij hij een factuur opliep en liep hij langs de snelweg. Onlangs heeft klager volgens de politie een meisje op haar zij aangeraakt en luistert hij niet naar instructies van

politie, gaat in verzet, wil weglopen en uit bedreigingen. Als klager onbehandeld naar buiten gaat is hij een gevaar voor zichzelf en voor anderen.

Gevraagd hiernaar antwoordt dhr. B. dat de opname alleen niet heeft geleid tot een structurele verbetering van de toestand van klager en dat medicatie nodig is. De verwachting is dat Risperdal, zoals eerder is gebleken, effectief is om nadeel en gevaar voldoende af te wenden.

Gevraagd hiernaar antwoordt dhr. B. dat klager viermaal per dag 3 ½ mg Lorazepam als overbrugging tot de hoorzitting vrijwillig neemt. Op de vraag of er sprake is van hersenschade bij Risperdal antwoordt dhr. B. dat het de hersenen beïnvloedt en dat dit goed wordt gemonitord. Dhr. B. stelt dat niet behandelen van de psychose meer schade geeft dan medicatie.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

Gelet op de ingebrachte stukken en de informatie van wat ter zitting is besproken komt de commissie tot de volgende overwegingen.

De commissie heeft bij de klacht de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de rechtbank op 5 juli 2023 afgegeven machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel en de daarbij vastgestelde vormen van verplichte zorg te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvgz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvgz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Wat betreft deze *formele* aspecten van de verplichte zorg en de beslissingsbrief van 5 juli 2023 stelt de commissie vast dat deze voldoen aan de wettelijke vereisten die hiervoor zijn gesteld. De commissie stelt vast dat de beslissingsbrief qua onderbouwing van het ernstig nadeel wel enigszins summier is, maar dit aspect is ter hoorzitting door dhr. B. nader mondeling toegelicht.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

De commissie overweegt dat uit de beslissingsbrief van 5 juli 2023 blijkt dat klager bij aangeklaagde bekend is met een psychische stoornis.

Klager heeft hier tegenovergesteld dat bij hem geen sprake is van een psychische stoornis, althans dat hij geen psychose heeft. De commissie heeft daarom allereerst na te gaan of er sprake is van een stoornis van de geestvermogens zoals bedoeld in de Wvggz.

De commissie stelt vast dat de rechtbank op 5 juli 2023 een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel heeft verleend en dat de rechtbank in haar beschikking kennelijk tot de overtuiging is gekomen dat er bij klager sprake is van een geestelijke stoornis in de zin van de Wvggz.

Verder stelt de commissie vast dat klager bij de beoordeling door de rechtbank van het verzoek tot het verlenen van een machtiging van de voortgezette crisismaatregel niet om een second opinion heeft verzocht; althans dit is de commissie niet gebleken.

De commissie ziet, gelet op het bovenstaande en op de presentatie van klager ter zitting, geen redenen om aan de beoordeling ter zake te twifelen en is daarom van oordeel dat voldoende aannemelijk is dat er bij klager sprake is van een geestelijke stoornis zoals bedoeld in art. 3:1 jo. art.7:1 Wvggz.

De zorgverantwoordelijke heeft zich op 5 juli 2023 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klager en hem onderzocht. Hij heeft op 5 juli 2023 overleg met klager gehad over de voorgenomen beslissing. De beslissing is op 5 juli 2023 op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. De geneesheer-directeur heeft klager een afschrift van de beslissing gegeven en hem op 5 juli 2023 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

De commissie acht dat met wat op de zitting naar voren is gebracht en de informatie zoals opgenomen in de decursus voldoende aannemelijk is gemaakt dat zonder effectieve medicatie, een zodanig psychotisch toestandsbeeld in stand blijft dat er zich bij klager ernstig nadeel voordoet in de zin van art. 1.1. lid 2 onder a. Wvggz.

De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klager, voortvloeiend uit zijn psychotisch toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit zonder de verplichte zorg leidt tot ernstig nadeel. Er is sprake van een manische episode en psychotische symptomen. Klager heeft een verhoogd niveau van activiteiten op de afdeling, waarbij hij op veel reageert. Hij bemoeit zich met veel mensen en zaken en gaat de discussie aan dat zijn opname min of meer het gevolg is van een politiek complot of politiek gemotiveerde actie. Klager heeft spreekdrang en grootheidswanen. Een normaal gesprek voeren is moeilijk. De belerende en intimiderende houding hebben voor escalatie op de afdeling gezorgd en het ernstig nadeel is met name gelegen in de situatie dat klager met hinderlijk gedrag agressie van anderen oproept.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven).

Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is.

Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit voldaan.

Tot slot, klager heeft verwoord bang te zijn voor blijvende neurologische schade als hij medicatie neemt. Klager ervaart een motorische beperking, bijvoorbeeld bij het gitaarspelen. De commissie overweegt dat niet gezegd kan worden dat de medicatie die de behandelaar klager wil laten innemen geen neurologisch effect heeft, maar het is de commissie uit wetenschappelijke studies bekend dat dat effect een tijdelijk karakter heeft.

De commissie verklaart de voor wat betreft de verplichte zorg op grond van artikel 8:9 Wvvgz **ongegrond**.

7. Beslissing

De commissie verklaart de klacht: **ongegrond**

Deze beslissing is genomen door:

Dhr. mr. H.J. Deuring, voorzitter,
Dhr. drs. R. Mentjox, psychiater,
Dhr. drs. G.A. van Herk, algemeen lid

In aanwezigheid van mw. mr. A.L. Duimel, ambtelijk secretaris (maakt geen deel uit van de commissie)

Ondertekening

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klager en de zorgaanbieder op de mogelijkheid dat zij op grond van artikel 10:7 Wvvgz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Dit kunnen zij doen door zelf rechtstreeks een verzoekschrift in te dienen.

Zij kunnen hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.